

Omatyöntekijyyden määrittäminen aikuissosiaalityön ja

ikääntyneiden palvelujen rajapinnalla: tutkimus

sosiaalityöntekijöiden näkemyksistä

Fia Laasi, Kia Huuskonen, Mathilda Packalén

Sosiaalityön käytäntötutkimus

Sosiaalityö

Helsingin yliopisto

Tammikuu 2025

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tässä käytäntötutkimuksessa tutkimme erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden omatyöntekijyyttä aikuissosiaalityön ja ikääntyneiden palveluiden rajapinnalla. Vertailemme tutkimuksessa aikuissosiaalityön ja ikääntyneiden palveluiden sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä omatyöntekijyydestä ja siitä, kumpaan palveluun asiakas kuuluu. Teemme käytäntötutkimuksen yhteistyössä Helsingin kaupungin ikääntyneiden palvelujen asiakasohjauksen kanssa. Kiinnostuksemme erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden omatyöntekijyyteen pohjautuu omaan työkokemukseemme ikääntyneiden palveluista sekä aikuissosiaalityöstä. Olemme omassa työssämme kohdanneet ongelmia omatyöntekijän nimeämisen ohjeistuksessa ja käytännöissä.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden omatyöntekijyydestä aikuissosiaalityössä ja ikääntyneiden palveluissa. Tarkoituksenamme on saada näkemyksiä erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden omatyöntekijyyden määrittämisestä aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöiltä ja ikääntyneiden palvelun sosiaalityöntekijöiltä.

Tutkimuskysymyksemme on:

Miten sosiaalityöntekijät määrittelevät, koska omatyöntekijyys kuuluu aikuissosiaalityöhön ja koska ikääntyneiden palveluihin?

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, jossa tutkimuksen aineisto kerättiin käyttämällä tapausesimerkkejä (vinjetit) sekä monivalintakysymyksiä. Kyselytutkimuksessamme esitimme aikuissosiaalityön ja ikääntyneiden palveluiden sosiaalityöntekijöille viisi kuvitteellista tapausesimerkkiä, jossa

pyysimme arvioimaan ja perustelemaan kuuluuko heidän näkemyksensä mukaa kukin tapausesimerkki aikuissosiaalityöhön vai ikääntyneiden palveluihin. Pyysimme myös sosiaalityöntekijöitä perustelemaan vastauksensa.

Kyselyyn vastanneiden vastauksia analysoimme laadullisen sisällön analyysin sekä määrällisen analyysin keinoin. Kyselytutkimuksesta saatujen tapausesimerkkien avoimia vastauksia analysoimme laadullisen sisällön analyysin keinoin. Monivalintakysymyksiä analysoimme ristiintaulukoimalla.

TULOKSET

Tuloksena analysoimme, että sosiaalityöntekijät kategorisoivat tapausesimerkkejä iän, palveluiden tarpeen, taloudellisen tuen tarpeen sekä muistisairaus diagnoosin pohjalta. Jokaisessa tapausesimerkissä sosiaalityöntekijät kategorisoivat asiakkaita iän perusteella. Tulosten pohjalta asiakkaan ikä oli selkeä omatyöntekijyyttä määrittävä tekijä, mutta omatyöntekijyyteen saattoi iän lisäksi vaikuttaa jokin muu tekijä kuten muistisairaus.

Tulosten pohjalta analysoimme, että ohjeet omatyöntekijyyden määrittelemiselle on joiltakin osin tulkinnanvaraisia, joka saattaa johtaa asiakkaiden pallotteluun palveluiden välillä. Ikääntyneiden välinputoamisen taustalla on oikean palvelun puuttuminen tai asiakkaiden ”pallottelu” eri palveluiden välillä (Peiponen, Tiilikainen & Kinni, 2023).

Ohjeet eivät sovellu kaikkiin asiakastilanteisiin sekä ohjeita saatetaan soveltaa eri tavoin. Tulosten pohjalta pohdimme, että eroavat näkemykset ja ohjeiden soveltaminen voivat olla riski asiakkaan välinputoamiselle Aikaisemman tutkimuksen mukaan iäkkäiden välinputoamisen taustalla on ollut elämäntilanteiden moninaisuus, puuttuvat palvelut tai kriteerien täyttämättömyys ja palveluista toiseen pallottelu eroavien näkemysten vuoksi tai resurssien vähyyden vuoksi (Peiponen, Tiilikainen & Kinni, 2023)

Tärkeä tulos on, että ikääntyneiden palveluiden sosiaalityöntekijöiden ja aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöiden vastauksissa ei ollut merkittäviä eroja. Vastaajat pohtivat tulkinnanvaraisuukisa ja ohjeiden soveltamista samojen tapausesimerkkien kohdalla riippumatta kummassa palvelussa työskenteli.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

- Selkeä ja tiivistetty ohje.
- Selkeämpi ja mutkattomampi yhteistyö eri sosiaalipalveluiden välillä.
- Ohjeiden tulkinnanvaraisuuden pohtiminen.
- Selkeä linjaus asiakkaiden kohdalla kenellä on viitteitä muistiongelmista.

LÄHTEET

Peiponen, J., Tiilikainen, E., & Kinni, R.-L. (2023). Pyörivää kehää ja pallottelua : Tuen tarpeisiin vastaamisen haasteet ikääntyneiden asiakas- ja palveluohjauksessa. Focus Localis, 51(2).